

Resultattavlan för den inre marknaden

Innehållsförteckning

DE VIKTIGASTE RESULTATEN	3
INLEDNING	4
1. GENOMFÖRANDE AV REGELVERKET FÖR DEN INRE MARKNADEN	5
A. Införlivande av lagstiftning	5
B. Överträdelseförfaranden och alternativa lösningar på problemen	12
2. SKATTEHINDER INOM DEN INRE MARKNADEN.....	21
3. BETYDLIGT LÄGRE PRISER I DE NYA MEDLEMSSTATERNA	27

Kommissionen vill gärna få synpunkter på resultattavlan och förslag inför framtida utgåvor. Synpunkter kan insändas till Generaldirektör Alexander Schaub, GD Inre marknaden, Europeiska kommissionen, B-1049 Bryssel, eller till följande e-postadress: Markt-B1@cec.eu.int

Från samma adress kan även exemplar av denna eller framtida resultattavlor beställas.

DE VIKTIGASTE RESULTATEN

Införlivande av lagstiftning

- Andelen icke införlivade direktiv för den inre marknaden ökar igen. Den är nu 2,4 %, vilket kan jämföras med 1,8 % för bara ett år sedan.
- Bara fem medlemsstater (Danmark, Finland, Sverige, Spanien och Förenade kungariket) uppfyller Europeiska rådets mål att andelen icke införlivade direktiv skall vara högst 1,5 %. Italien ligger sist, med Portugal och Irland strax före.
- Endast Danmark, Finland, Portugal och Förenade kungariket lyckades uppnå målet att inga direktiv skulle införlivas med mer än två års eftersläpning.

Överträdelseförfaranden och alternativa lösningar på problemen

- Antalet pågående överträdelseärenden har ökat med 6 % jämfört med förra året.
- Kommissionen har tagit fram alternativ för hur man kan lösa vissa problem och undvika överträdelseförfaranden när så är möjligt.
- Vid så kallade paketmöten träffas experter från medlemsstaterna och kommissionen för att diskutera ett ”paket” med fall som undersöks av kommissionen för att utreda om de utgör ett brott mot EG-rätten. Ungefär 50 % av ärendena avgörs, och även när man inte når fram till någon lösning klargörs de olika ståndpunkterna, vilket innebär att överträdelseförfarandena sedan kan löpa smidigare.
- Nätverket Solvit har inrättats för att handlägga ärenden som rör felaktig tillämpning av inre marknadsregler från de nationella och lokala förvaltningarnas sida. Av de inledande resultaten framgår att Solvit löser mer än 70 % av alla fall, oftast inom den eftersträvade tidsfristen på tio veckor.

Skattehinder inom den inre marknaden

- I medlemsstaterna finns femton olika system för bolagsbeskattning, vilket skapar höga kostnader för företagen och därmed även för konsumenterna. En enhetlig, konsoliderad bolagsskattebas skulle sänka dessa kostnader avsevärt utan att frånta medlemsstaterna möjligheten att bestämma skattesatserna efter de inhemska målen.
- De komplexa bestämmelserna för mervärdesskatt utgör ett verkligt hinder för verksamhet över gränserna.
- Nybilspriserna varierar avsevärt mellan olika medlemsstater. Detta beror delvis på stora skillnader i registrerings- och mervärdesskatt.
- Diskriminerande beskattning av utländska pensionsfonder hindrar den fria rörligheten för arbetstagare över gränserna, och förhindrar att företag inrättar ett enda kostnadseffektivt pensionssystem för alla sina verksamheter i EU.

Betydligt lägre priser i de anslutande länderna

- Priserna i de anslutande länderna är i genomsnitt nästan 50 % lägre än genomsnittet i EU:s femton medlemsstater. Endast en del av skillnaden kan förklaras av lägre inkomstnivåer.
- Tjänster är i genomsnitt betydligt billigare i de anslutande länderna, medan priserna på konsumentelektronik t.ex. ligger närmare genomsnittet för EU-15.
- Tidigare utvidgningar har lett till priskonvergens. Det finns anledning att tro att detsamma kommer att ske vid denna utvidgning.

INLEDNING

Om ett år kommer Europeiska unionen att ha genomfört en utvidgning av aldrig tidigare skådat format och betydelse, som kommer att förändra Europas utseende. Vid årets vårmöte i Europeiska rådet betonades hur viktigt det är med en dynamisk och effektiv inre marknad för att ge produktiviteten och tillväxten ett uppsving och för att utvidgningen skall lyckas. Kommissionen antar denna utmaning genom att föreslå en ny treårig strategi¹ för den inre marknaden som är kraftigt inriktad på att stärka ”grunden” eller ”fundamenten” för den inre marknaden. Den bedömning av resultaten som görs i denna resultattavla kommer således i ett avgörande skede för den inre marknaden.

Efter många år av oavbruten framgång har trenden mot ett minskande genomförandeunderskott nu vänts till en betydande försämring. För 12 månader sedan var eftersläpningen 1,8 %, men nu är den 2,4 %. De åtta medlemsstater som under förra året misslyckades med att nå det av Europeiska rådet uppsatta målet på 1,5 %, men som ändå i vissa fall inte var så långt borta, har nu alla en andel icke genomförda direktiv som överstiger 3 %.

Ett mått på det dåliga resultatet är att Frankrike, som låg i botten i förra året, nu har klättrat upp fem placeringar, trots att landets underskott förvärrats något under perioden, från 3,1 % till 3,3 %. Endast fem medlemsstater klarar målet på 1,5 %, och endast fyra målet med att inte ha några direktiv som införlivats mer än två år för sent.

Situationen i fråga om överträdelseförfaranden ser inte mycket bättre ut. Det totala antalet överträdelseförfaranden har ökat med 6 % sedan i fjol, och den tid det tar att avgöra ärendena är mer eller mindre oförändrad. Budskapet är tydligt – med ett fåtal undantag måste medlemsstaterna arbeta hårdare och satsa mer, inte bara för att uppnå de mål som de själva ställt upp² utan också för att statuera exempel för framtida medlemsstater.

Varje överträdelse medför ett problem för någon i det verkliga livet. Kommissionen har lanserat³ nya verktyg för att försöka lösa några av dessa problem utan att behöva ta till rättsliga medel såvida det inte ligger gemenskapens intresse. Denna resultattavla innehåller en preliminär analys av hur dessa verktyg fungerat. Resultaten har varit lovande tack vare gott samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen.

I avsnittet om skattehinder redogörs kortfattat för fyra olika områden, nämligen bolagsbeskattning, moms, motorfordon och tjänstepensioner, för att belysa hur olika skattesatser, beskattningsunderlag och skattesystem förhindrar den inre marknaden att nå sin fulla potential.

Avslutningsvis görs en kort analys av priserna i de anslutande länderna, av vilken framgår att en fullt fungerande inre marknad liksom vid tidigare utvidgningar kan bidra till att priskonvergens följs åt av förbättrad levnadsstandard i de nya medlemsstaterna.

¹ Se Strategin för den inre marknaden – Prioriteringar för 2003–2006. Finns snart på följande webbplats: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/index.htm

² Vid Europeiska rådets vårmöte bestämdes att en förnyad insats skulle göras senast i juli 2003.

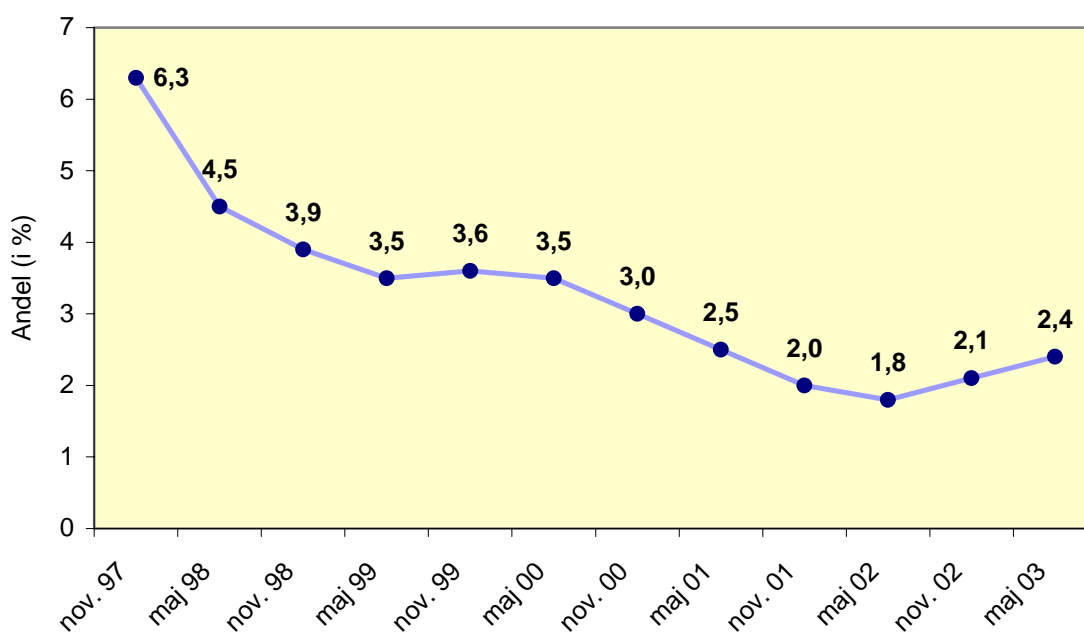
³ Se KOM(2002) 725 slutlig ”Bättre övervakning av EG-rättens tillämpning”.

1. GENOMFÖRANDE AV REGELVERKET FÖR DEN INRE MARKNADEN

A. Införlivande av lagstiftning

Gemenskapens direktiv måste omvandlas till lagstiftning i medlemsstaterna för att få önskade rättsliga och ekonomiska effekter. Därför är det särskilt oroväckande att andelen icke införlivade direktiv om den inre marknaden har ökat kraftigt sedan i fjol. Genomsnittet ligger nu på 2,4 %, jämfört med 1,8 % för ett år sedan. Detta innebär att kommissionen fortfarande väntar på 558 anmälningar om genomförandebestämmelser, och närmare 9 % av alla direktiv har inte införlivats i samtliga medlemsstater.⁴

Diagram 1: Eftersläpningen i införlivandet av direktiv ökar igen

Anm. Siffrorna visar andelen (i %) inre marknadsdirektiv som ännu inte har anmälts som införlivade jämfört med det totala antalet inre marknadsdirektiv som skulle ha varit införlivade senast vid den angivna fristens utgång.

När ett land släpar efter med införlivandet av bestämmelser är det inte bara ett rättsligt problem. Det skapar ett tomrum i regelverket som försvårar för företagen, berövar medborgarna deras rättigheter och undergräver förtroendet i Europeiska unionen. Enligt kommissionens rapport om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen ("Cardiff-rapporten")⁵ är det långsamma genomförandet en av EU:s främsta belastningar i strävan att bli världens mest konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomi till år 2010.

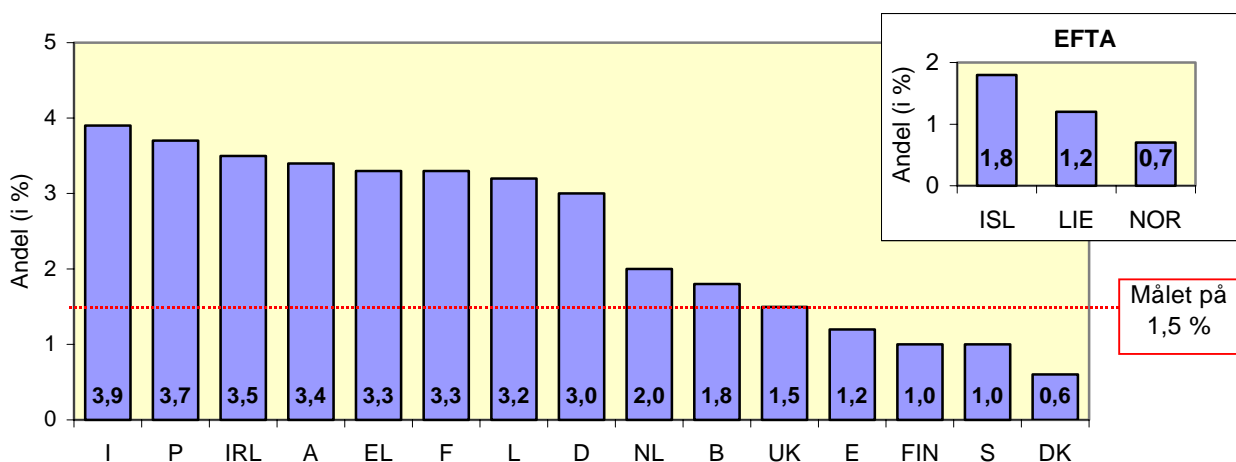
⁴ Denna siffra går även under benämningen splittringsfaktor. Den är för närvarande 8,8 %.

⁵ Se http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/economicreform/index.htm

I sitt betänkande om strategin för den inre marknaden⁶ uppmanade Europaparlamentet kommissionen att göra en uppskattning av kostnaderna för försenat införlivande. Kommissionen kommer att göra en genomförbarhetsstudie för att utreda om det är metodmässigt och praktiskt möjligt att ange kostnaderna för det bristande genomförandet i siffror. Att göra tillförlitliga uppskattningar är en stor utmaning. De direktiv som släpar efter i genomförandet är till exempel aldrig desamma, eftersom försenade direktiv införlivas efter hand och fristen för införlivande överskrids för nya direktiv. Inte heller är det helt uppenbart hur företag och medborgare påverkas av rättsosäkerheten i vitt skilda situationer.

Nu uppfyller bara Danmark, Sverige, Finland, Spanien och Förenade kungariket Europeiska rådets mål att andelen icke införlivade direktiv skall vara högst 1,5 %. Eftaländerna⁷ Norge och Liechtenstein har också lyckats uppnå målet. Värt att notera är att både Spanien och Danmark som redan hade små andelar eftersläpningar lyckades förbättra sina resultat ytterligare. Emellertid har två medlemsstater som lyckades nå målet i fjol, nämligen Nederländerna och Belgien, hamnat på efterkälken, men med viss ansträngning bör de snart kunna komma ikapp.

Diagram 2: Endast fem medlemsstater uppfyller för närvarande målet på 1,5 %

Antal icke genomförda direktiv	59	57	54	52	51	50	49	46	31	27	23	18	16	16	9
--------------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---

Anm. Situationen per den 15 april 2003. Det finns för närvarande 1 530 direktiv och 377 förordningar som avser den inre marknaden så som denna definieras i fördraget.

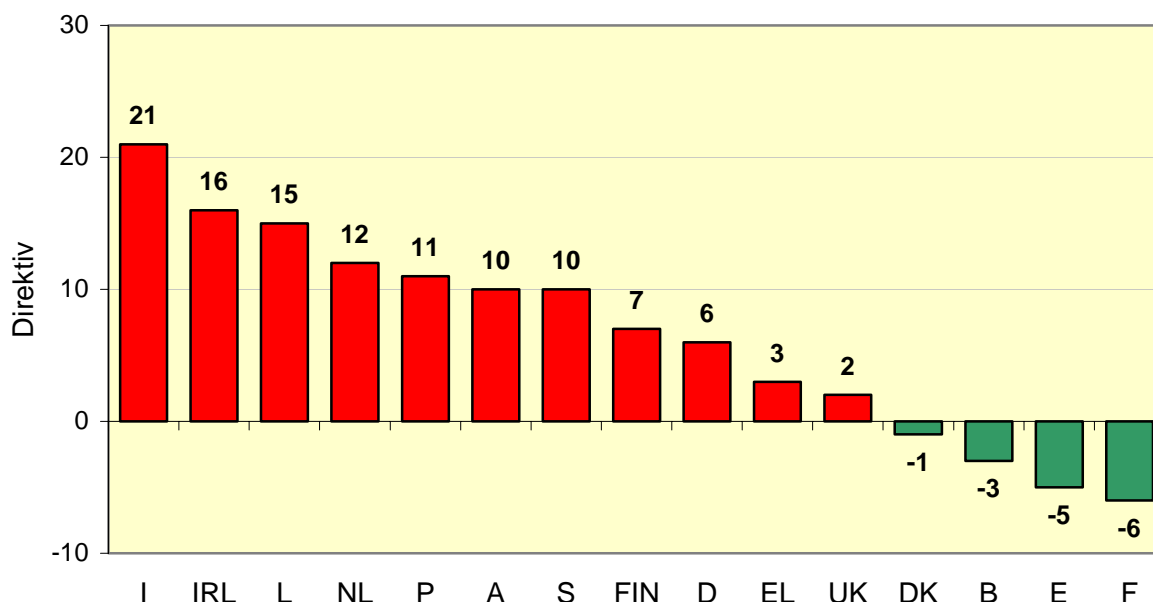
Sedan den senaste resultattavlan i november 2002 har få eller inga framsteg gjorts av de övriga åtta medlemsstaterna. Deras eftersläpning i fråga om genomförda direktiv är minst

⁶ Se Europaparlamentets betänkande om meddelandet från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Översyn av strategin för den inre marknaden 2002 – Att uppfylla löftena (KOM(2002) 171 - C5-0283/2002 - 2002/2143(COS)). Utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden. Föredragande: Malcolm Harbour. Finns på: http://www.europarl.eu.int/plenary/default_sv.htm.

⁷ Den inre marknaden inbegriper också tre Efta-länder, nämligen Island, Liechtenstein och Norge, eftersom de omfattas av EES-avtalet.

dubbelt så hög som Europeiska rådets mål. Det är bara Frankrike som har lyckats minska sin andel under det senaste halvåret, men eftersläpningen är trots detta värre än för ett år sedan. Detta kan tyda på att det politiska initiativ som den franska regeringen tillkännagav i november 2002 börjar ge resultat, men tydligt är att det krävs mer. Endast fyra medlemsstater, nämligen Frankrike, Spanien, Belgien och Danmark, har färre ogenomförda direktiv nu än för sex månader sedan (se diagram 3).

Diagram 3: Alla medlemsstater utom Frankrike, Spanien, Belgien och Danmark har försämrat sina resultat sedan den förra resultattavlan

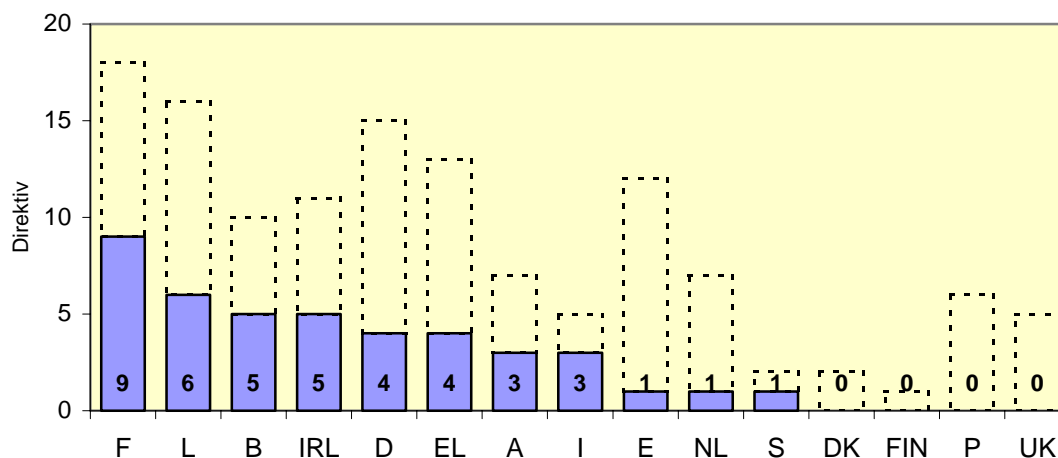

Anm. Förändring i antal icke genomförda direktiv sedan resultattavlan från november 2002. För Italien, till exempel, har antalet direktiv som skulle ha varit införlivade ökat med 21 (försämring = rött, förbättring = grönt).

Portugals resultat är nedslående med tanke på att landet fram till nyligen hörde till de medlemsstater som hade bäst resultat. Under 2000 befann sig Portugal i ungefär samma situation som idag men lyckades tack vare målinriktade politiska insatser förbättra sina resultat tämligen snabbt. Det finns ingen anledning att tro att detta inte skulle kunna ske igen. Italien, som snart tar över ordförandeskapet i Europeiska unionen, ligger nu på sista plats. Det är resultatet av en långsam men ständig tillbakagång i tabellen sedan 2001. Det är hög tid för Italien att utreda orsakerna till denna oroväckande utveckling och finna sätt att skynda på processen.

Vid toppmötet i Barcelona i mars 2002 lade Europeiska rådet till ett "nolltoleransmål" för direktiv med mer än två års eftersläpning. Såsom framgår av diagram 4 är Danmark, Finland, Portugal och Förenade kungariket de enda medlemsstater som har uppnått målet, tätt följda av Spanien, Nederländerna och Sverige. Samtliga medlemsstater lyckades dock minska antalet direktiv med mer än två års eftersläpning. Endast Danmark, Finland och Förenade kungariket klarade både målet på 1,5 % och målet på 0 %. Det är minst sagt beklagansvärt att så många medlemsstater inte klarar av att nå de mål som ställts upp av de egna stats- och regeringscheferna.

Diagram 4: Endast Danmark, Finland, Portugal och Förenade kungariket lyckades uppnå målet att inga direktiv skulle införlivas med mer än två års eftersläpning

streckade linjer = minskat antal försenade direktiv sedan resultattavla 10

Anm. Antal direktiv som skulle införlivas före mars 2001 men som den 15 april 2003 ännu inte införlivats = "försenade" direktiv.

Redan i resultattavla nr 10, och även i resultattavla nr 11, uppmärksammades tio centrala direktiv som släpade efter i genomförandet. Endast ett av dessa direktiv har nu införlivats helt (96/48: Driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet). För dessa centrala direktiv vars genomförande är mer än två år försenat har kommissionen mottagit 22 anmälningar om nationella genomförandebestämmelser, men ännu saknas 20 anmälningar. Knappt några påtagliga framsteg har gjorts när det gäller införlivandet av direktiv 98/44 om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar, där åtta medlemsstater fortfarande inte uppfyller sina rättsliga skyldigheter.⁸

⁸ I december 2002 översände kommissionen ett motiverat yttrande till dessa medlemsstater.

Diagram 5: Centrala direktiv med mer än två års eftersläpning och medlemsstater ansvariga för det bristande införlivandet

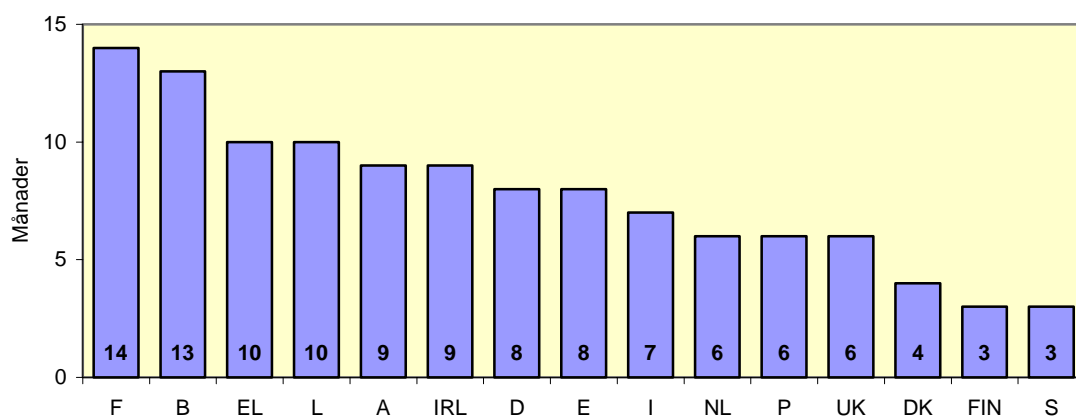
Direktiv	Ännu inte införlivat av	Konsekvenser
95/46: Skydd för personuppgifter	IRL*	Ingen konkurrens på lika villkor, risk för att uppgifter missbrukas, hämmar det fria informationsflödet
96/48: Driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet för höghastighetståg	HAR NU ANTAGITS AV SAMTLIGA MEDLEMSSTATER	Möjliggör utveckling av ett integrerat europeiskt järnvägssystem för höghastighetståg
96/61: Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar	EL, L	Ingen konkurrens på lika villkor, potentiella risker för folkhälsa och miljö
97/7: Konsumentskydd vid distansavtal	L	Försenar utvecklingen av e-handeln
98/5: Stadigvarande utövande av advokatycket	F, IRL	Hindrar den fria rörligheten för advokater
98/8: Utsläppande av biocidprodukter på marknaden	F	Ingen konkurrens på lika villkor, eventuella hälsorisker, hämmar handeln med dessa produkter
98/27: Förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen	L	Ingen konkurrens på lika villkor, lägre konsumentskydds nivå
98/44: Rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar	B, D, F, I, L, NL, A, S	Hämmar innovation och forskning om biotekniska produkter, fortsatt fragmenterad marknad och osäkerhet när det gäller regelverket
99/36: Transportabla tryckbärande anordningar	IRL	Hämmar handeln med dessa produkter, potentiella säkerhetsrisker
99/94: Tillgång till konsumentinformation om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp	D, F, I	Mindre öppenhet och marknadsintegration, fortsatta prisskillnader

* Irland är i färd med att införliva detta direktiv, men kommissionen har ännu inte mottagit någon anmälan.

Det är svårt att avgöra exakt varför medlemsstaterna inte lyckas införliva lagstiftning som de har godkänt i rådet med nationell rätt, men eftersom vissa medlemsstater konstant får bättre resultat än andra kan det inte enbart röra sig om tillfälligheter. Att regionala myndigheter medverkar i införlivandet är inte någon förklaring till varför vissa klarar sig bättre eller sämre än andra. Förenade kungarikets och Belgiens eftersläpning är exempelvis betydligt mindre än Greklands och Portugals, vars nationella parlament har ensamrätt på genomförandet av EG-rätten. Enligt medlemsstaternas uppgifter till kommissionen tycks goda resultat ofta hänga samman med tre faktorer, nämligen noggrann planering, att genomförandet påbörjas redan när förhandlingarna pågår samt nära samarbete med parlamenten.

Av diagram 6 framgår att medlemsstaterna med de bästa övergripande resultaten även har de minsta förseningarna när de överskrider tidsfristen för införlivandet. Finland och Sverige rättar exempelvis i regel till eventuella överträdelser inom tre månader, medan Frankrike tenderar att ta mer än ett år på sig för att följa EG-rätten.

Diagram 6: Förseningarnas längd varierar avsevärt – medlemsstater med den lägsta andelen icke införlivade direktiv är snabbare

Anm. Genomsnittlig försening (i månader) för direktiv vars tidsfrist för införlivande har gått ut.

Förseningar i införlivandet drar helt i onödan ut på lagstiftningsprocessen, som redan är mycket lång på de flesta politikområden. Det är talande att det i dagens värld där utvecklingen sker mycket snabbt har tagit EU i genomsnitt sju år att anta och genomföra lagstiftning inom finansiella tjänster och mer än fyra år över lag.⁹

Långsamt införlivande är ett allvarligt problem för Europeiska unionen. Europeiska rådets påtryckningar har ännu inte lett till resolut handling över lag. Detta kan komma att ändras om stats- och regeringscheferna personligen förpliktar sina regeringar att uppnå dessa mål. Kommissionen anser även att medlemsstaterna borde vara mer kritiska mot varandras resultat i fråga om införlivande. De medlemsstater som konstant är sena med att införliva inre marknadsbestämmelser äventyrar EU:s konkurrenskraft och kan till och med snedvräta konkurrensen till sin egen fördel. Det sänder dessutom ett felaktigt budskap till de anslutande länderna som måste införliva hela regelverket om den inre marknaden innan de får lov att ansluta sig – vilket bara är tolv månader framåt i tiden. Det borde inte enbart vara kommissionens och parlamentets uppgift att uppmana de medlemsstater som släpar efter att intensifiera sina insatser.

Ett effektivt genomförande är en av prioriteringarna i den nya strategin för den inre marknaden (prioriteringar för 2003–2006), som kommissionen kommer att lägga fram ungefär samtidigt som resultattavlan.¹⁰ Den kommer att omfatta ett antal åtgärder som syftar till att vända den negativa trenden med allt fler icke införlivade direktiv och till att skapa en situation där alla medlemsstater har större chans att uppnå Europeiska rådets mål.

⁹ Jfr Ekonomisk reform: rapport om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen (KOM(2002) 743 slutlig – ”Cardiff-rapporten”), som finns på http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/economicreform/index.htm

¹⁰ Se http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/index.htm

Innan strategin genomförs har generaldirektoratet för den inre marknaden redan inlett en förebyggande dialog med medlemsstaterna. Möten har hållits med medlemsstaterna för att hjälpa dem med införlivandet av inre marknadsdirektiven.¹¹ Syftet med dessa möten är att höja dels tempot (genom att arbetet påbörjas kort efter det att en bestämmelse har antagits), dels kvaliteten (genom att upptäcka potentiella svårigheter i ett tidigt skede) på införlivandet. Förhoppningen är att denna typ av förebyggande åtgärder skall minska antalet överträdelseförfaranden på grund av för sent eller felaktigt införlivade direktiv. Under det senaste året har sådana möten hållits med Frankrike, Italien, Belgien, Portugal, Grekland och Österrike.

¹¹ Dessa möten är en vidareutveckling av de paketmöten som beskrivs i följande avsnitt.

B. Överträdelseförfaranden och alternativa lösningar på problemen

Överträdelseförfarandet är kommissionens traditionella medel för att garantera att EG-rätten följs. Emellertid har antalet överträdelseförfaranden ökat markant under det senaste decenniet¹² och handläggningen av dem låser betydande resurser såväl inom kommissionen som i medlemsstaten i fråga. I och med utvidgningen förväntas antalet överträdelser öka ytterligare.

I det nyligen utgivna meddelandet ”*Bättre övervakning av EG-rättens tillämpning*” (KOM(2002) 725 slutlig¹³) har kommissionen valt ett annat tillvägagångssätt för att handlägga klagomål. Beroende på hur allvarlig en påstådd kränkning av gemenskapsrätten anses vara, beslutar kommissionen från fall till fall huruvida man skall försöka lösa problemet med en alternativ metod eller om den formella rättsliga processen skall inledas. Den bakomliggande filosofin är att man om möjligt skall försöka finna snabba lösningar¹⁴ (som överensstämmer med EG-rätten) på de problem som klaganden stött på.

Om ett problem i en medlemsstat hänskjuts till kommissionen, eller om medlemsstaten själv upptäcker överträdelser mot inre marknadslagstiftningen, kan den använda alternativ till överträdelseförfarandet, till exempel

- paketmöten,
- Solvit-nätverket.

PAKETMÖTEN

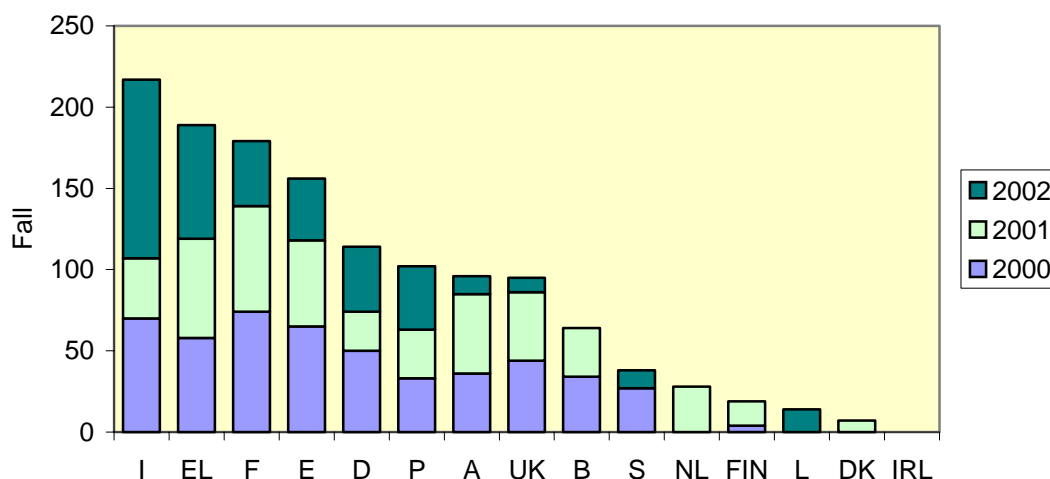
Paketmöten innebär att experter från medlemsstaterna och kommissionen träffas för att diskutera ett ”paket” med fall som kommissionen undersökt för att avgöra om de utgör ett brott mot EG-rätten. Medlemsstaternas experter och kommissionen granskar tillsammans ärendena i en informell och konstruktiv anda. Avsikten med mötena, som har ägt rum sedan 1987 men ökat i omfattning under senare år, är att lösa fallen utan att ytterligare rättsliga åtgärder behöver vidtas.

¹² Se ”Den inre marknaden – Tio år utan gränser, SEK(2002)1417, som finns på http://europa.eu.int/comm/internal_market/10years/index_en.htm

¹³ Finns på <http://europa.eu.int/eur-lex/sv/index.html>.

¹⁴ Huvuddelen av överträdelsefallen tar mer än två år för att lösa. Se resultattavlan för den inre marknaden nr 11.

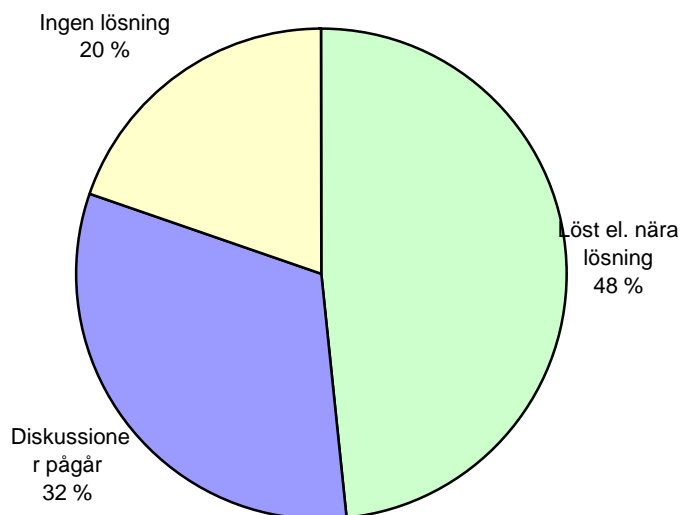
Diagram 7: Paketmötena ägnas främst åt medlemsstater med flest överträdelseförfaranden

Anm. Antal fall som diskuterats vid paketmöten som anordnats av GD Inre marknaden, GD Näringsliv och GD Miljö mellan 2000 och 2002.

Nära hälften av de fall som behandlas vid mötena har kunnat lösas, eller kan anses vara på väg att lösas, t.ex. genom att medlemsstaten i fråga åtar sig att ändra sin lagstiftning. Även i de fall då frågan inte har kunnat lösas har de olika ståndpunkterna klargjorts så att överträdelseförfarandena löper smidigare.

Diagram 8: Nära hälften av alla fall kan lösas

Anm. Andel av ärenden som behandlats vid paketmöten som anordnats av GD Inre marknaden under 2002.

SOLVIT¹⁵

Problemlösningsnätverket Solvit handlägger ärenden som rör felaktig tillämpning av inre marknadsregler från de nationella och lokala förvaltningarnas sida, till exempel vägran att erkänna ett giltigt examensbevis eller vägran att bevilja marknadstillträde för en vara som uppfyller kraven i EU:s direktiv. Den största fördelen är snabbheten – Solvit har som mål att handlägga klagomålen inom tio veckor.

Faktaruta 1: Så fungerar Solvit

Systemet består av ett nätverk av Solvit-center¹⁶ som är baserade hos de nationella förvaltningarna i de enskilda medlemsstaterna och Efta-länderna.

- Klagande kan kontakta sitt lokala Solvit-center i hemlandet som först kommer att utreda om klagan är motiverad.
- Därefter matas uppgifterna in i en online-databas så att ärendet genast kan vidarebefordras till Solvit-centret i den medlemsstat där problemet uppstått (den huvudansvariga samordningscentralen).
- Samordningscentralen skall inom en vecka bekräfta huruvida den åtar sig fallet eller inte ("elektronisk handskakning").
- När fallet väl har godtagits av samordningscentralen börjar tidsfristen på tio veckor för att finna en lösning att löpa. Solvit-centren håller kontakten under utredningen samt håller klaganden underrättad om hur arbetet fortskrider och vilken lösning som föreslås.

De föreslagna lösningarna är inte bindande för klaganden. Om ett problem förblir olöst, eller om en klagande anser att den föreslagna lösningen inte är godtagbar, kan mer formella förfaranden fortfarande inledas.

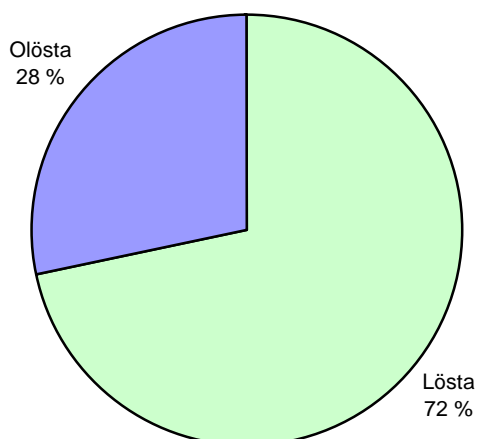
Solvit har varit i drift sedan slutet av juli 2002. Ännu finns inte tillräckligt med Solvit-fall för att dra statistiskt giltiga slutsatser. Den statistik som finns att tillgå kan dock ge en fingervisning om nätverkets potential och hur det fungerar.

Den 15 april hade 111 ärenden lagts in i systemet, varav 33 är under utredning. Av de 78 avslutade ärendena har 56 lösts.

¹⁵ Mer information om Solvit finns på följande webbplats:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/solvit/

¹⁶ Uppgifter om hur man kommer i kontakt med Solvit-centren finns på
http://europa.eu.int/comm/internal_market/solvit/centres_en.htm

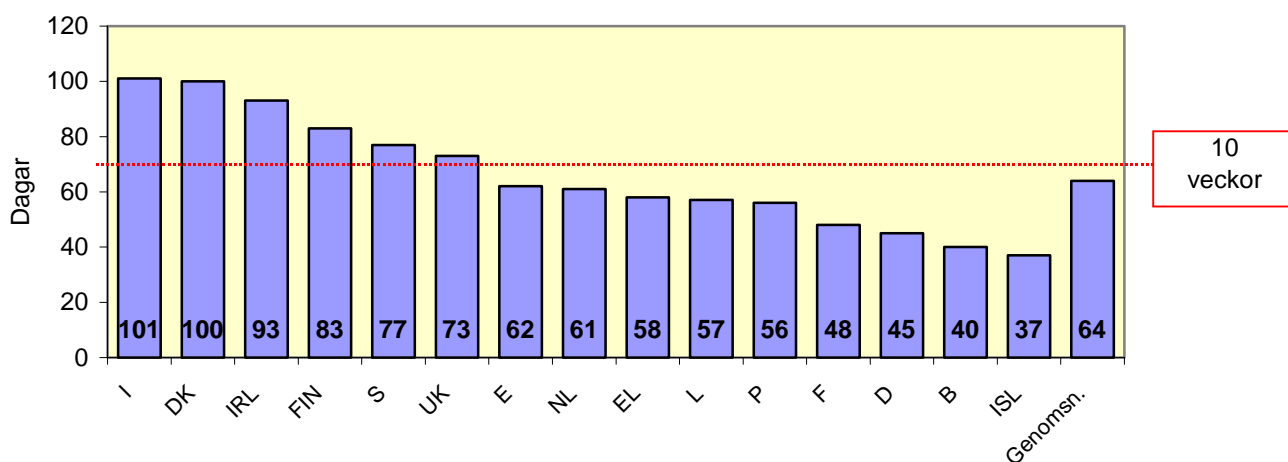
Diagram 9: Solvit hittar en lösning på över 70 % av fallen

Källa: Solvit-databasen. Av avslutade fall den 15 april 2003.

Solvit-centren har i regel agerat inom tidsfristen på tio veckor för att finna en lösning (diagram 10).

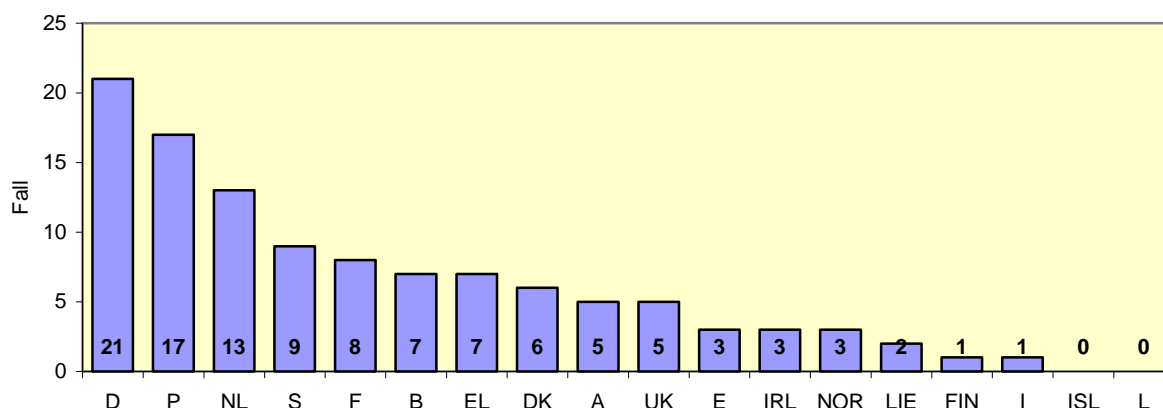
Diagram 10: De flesta medlemsstaterna löser fallen på mindre än tio veckor

Källa: Solvit-databasen. Den genomsnittliga tiden från det att ärendet registreras av Solvit-centret i hemlandet till dess att det godtagit lösningen per den 15 april 2003. Österrike, Liechtenstein och Norge har ännu inte löst några fall.

Solvit används i mycket varierande grad. Tyskland, Portugal och Nederländerna är de länder som mest har använt sig av Solvit på sina företags och medborgares vägnar. Att stora medlemsstater som Italien, Spanien och Förenade kungariket har registrerat förhållandevis få ärenden i systemet är snarare en indikation på bristande kännedom om Solvit i dessa länder än ett tecken på att deras företag och medborgare skulle ha färre svårigheter att göra sina rättigheter gällande.

Diagram 11: Solvit-centrer i Tyskland, Portugal och Nederländerna har registrerat flest antal fall

Källa: Solvit-databasen. Inkommande fall till Solvit-center i hemlandet per den 15 april 2003.

Under hösten 2003 kommer Solvit att öppnas upp så att organisationer såsom euroinfocentrer, Rådgivningstjänsten, Euroguichet-nätverket, handelskamrar och branschorganisationer m.m.¹⁷ kan registrera fall direkt online. Detta förväntas bidra till att öka genomströmningen av ärenden avsevärt. Solvit-centren kommer att behöva tillräckliga resurser för att även i fortsättningen kunna tillgodose konsumenternas behov.

Faktaruta 2: De spanska myndigheterna återbetalar böter till portugisisk bärgningsfirma

Ett portugisiskt bärgningsfordon transporterade en portugisisk bil från Belgien till Portugal. I Spanien stoppades det av spansk trafikpolis och tvingades böta 600 euro eftersom fordonet inte var utrustat med färdskrivare.

Det portugisiska Solvit-centret klagade hos det spanska centret eftersom den gällande EG-förordningen undantar bärgningsfordon från kravet på sådan utrustning.

De spanska myndigheterna medgav inom tre veckor att de begått ett misstag och återbetalade omgående bötesbeloppet.

Faktaruta 3: Maken till dansk arbetssökande fick uppehållstillstånd i Nederländerna

En dansk medborgare sökte arbete i Nederländerna. Hon var registrerad hos den nederländska utlänningspolisen som arbetssökande från EU. Enligt EU:s lagstiftning hade hennes mexikanske make rätt till samma status, men de nederländska myndigheterna vägrade att bevilja honom den rätten innan han funnit ett arbete.

¹⁷ I den nya strategin för den inre marknaden (2003–2006) förbinder sig kommissionen att skapa en informationsportal som sammanför Solvit med andra befintliga initiativ och kontaktpunkter för att underlätta allmänhetens tillgång till tjänsten.

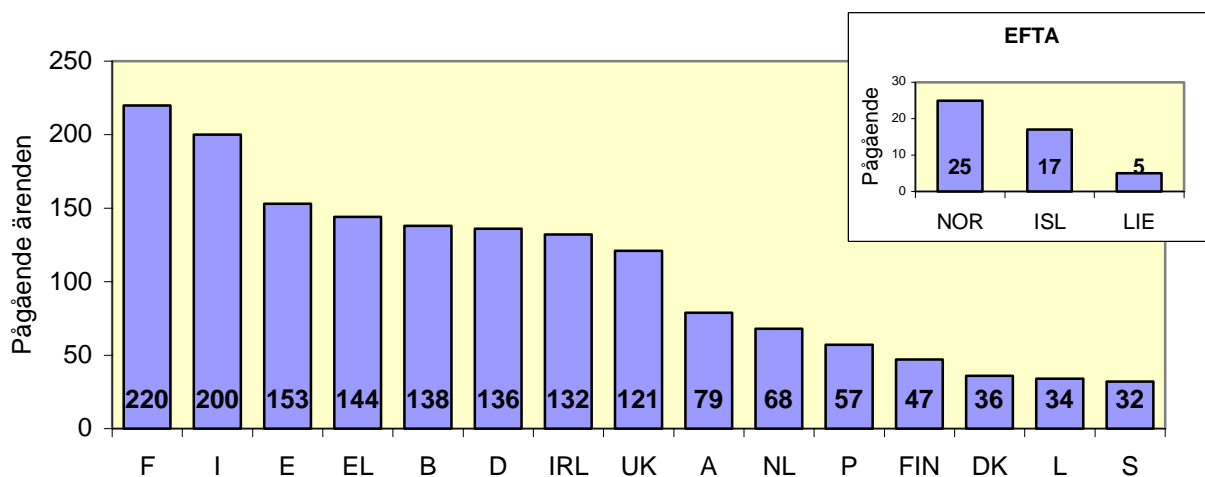
Sedan det nederländska Solvit-centret ingripit fick klagandens make ett uppehållstillstånd som gav honom samma rättigheter som klaganden själv. Fallet avslutades efter 51 dagar och klaganden var nöjd med den föreslagna lösningen.

ÖVERTRÄDELSER

Ibland finns inga lämpliga alternativ till överträdelseförfaranden, eller så ger de inga resultat. I sådana fall tar kommissionen krafttag för att se till att medlemsstaterna fullgör sina rättsliga skyldigheter och att medborgare och företag till fullo kan dra nytta av sina rättigheter på den inre marknaden.

Tyvärr har antalet pågående överträdelseförfaranden¹⁸ ökat med 6 %, från 1 505 i resultattavlan för november 2002 till 1 598 idag. Fördelningen av fallen har knappast ändrats under de senaste två åren. Liksom tidigare faller nästan 30 % av samtliga ärenden på Frankrike och Italien.

Diagram 12: Antalet pågående överträdelseförfaranden har ökat med 6 %

Anm. Pågående överträdelseärenden per den 28 februari 2003. Siffrorna omfattar även relaterade ärenden ("cas traité sous"), som behandlas tillsammans med respektive huvudärende.

Kommissionen samlar ibland flera ärenden som grundar sig på liknande klagomål och behandlar dessa som ett huvudsakligt ärende. Detta innebär att många klagomål skulle lösas om huvudärendet kunde avslutas (se diagram 13).

¹⁸ De överträdelseförfaranden som tas upp i resultattavlan rör bristande överensstämmelse eller felaktig tillämpning av inre marknadslagstiftning. De omfattar inte fall av försenat införlivande (där överträdelseförfarandet inleddes automatiskt). De behandlas istället i föregående avsnitt.

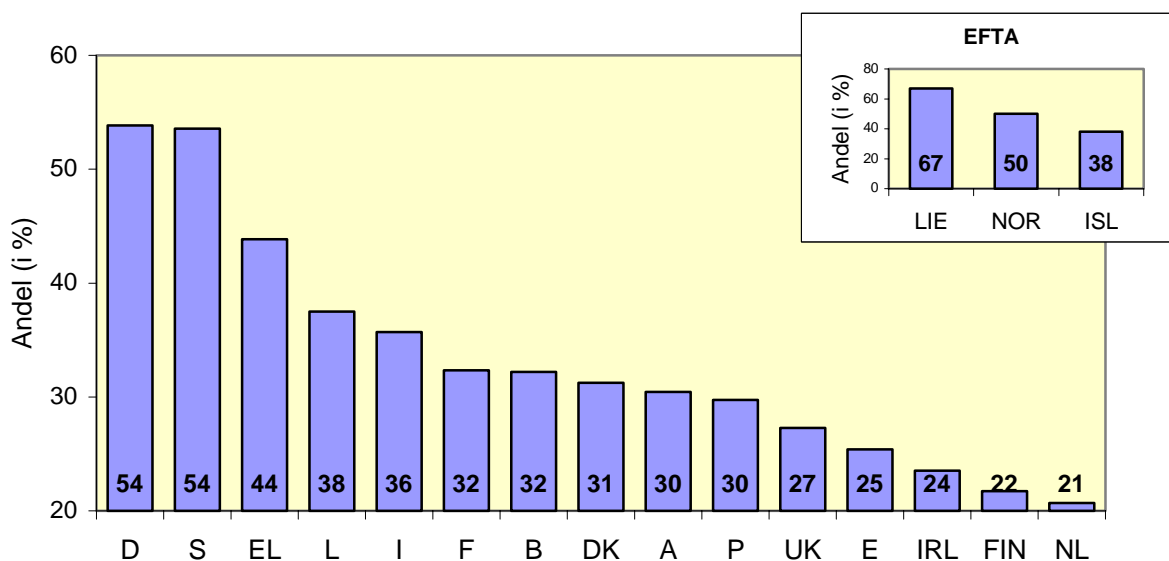
Diagram 13: Vissa medlemsstater skulle kunna minska antalet pågående ärenden markant genom att lösa ett enda huvudärende

	Antal relaterade ärenden	Huvudärende	Typ av överträdelse	Skede i förfarandet
D	52	Tysk förpackningslagstiftning ("Töpfer-Gesetz")	Bristande överensstämmelse	EG-domstolen
UK	33	Övervakning av Lloyd's of London	Felaktig tillämpning	Formell underrättelse
EL	27	Otillräcklig miljökonsekvensbedömning	Bristande överensstämmelse	EG-domstolen
IRL	22	Otillräcklig miljökonsekvensbedömning	Bristande överensstämmelse	Domstolsdom + motiverat yttrande enligt artikel 228
E	17	Vattenförorening	Felaktig tillämpning	Domstolsdom + formell underrättelse enligt artikel 228
F	17	Vissa livsmedelstillsatser ej tillåtna enligt fransk lag	Felaktig tillämpning	EG-domstolen
I	10	Ingen anbudsfordran vid offentlig upphandling	Felaktig tillämpning	Formell underrättelse
B	9	Diskriminerande beskattning och krav på förhandsgodkännande vid montering av parabolantennor	Felaktig tillämpning	Motiverat yttrande
NL	9	Avfallstransporter	Felaktig tillämpning	EG-domstolen
FIN	6	Diskriminerande beskattning av bilar från andra medlemsstater	Felaktig tillämpning	Formell underrättelse
SUMMA: 202 relaterade ärenden				

Anm. Huvudärenden med ett stort antal relaterade ärenden ("cas traité sous") per den 28 februari 2003.

Antalet överträdelser har ökat, men dessutom har medlemsstaterna inte gjort några större framsteg när det gäller att lösa problemen snabbt. Tyskland och Sverige har lyckats bäst. Nederländernas, Portugals och Danmarks resultat har försämrats sedan november i fjol. Över lag får bara ett av tre fall en snabb lösning (se diagram 14).

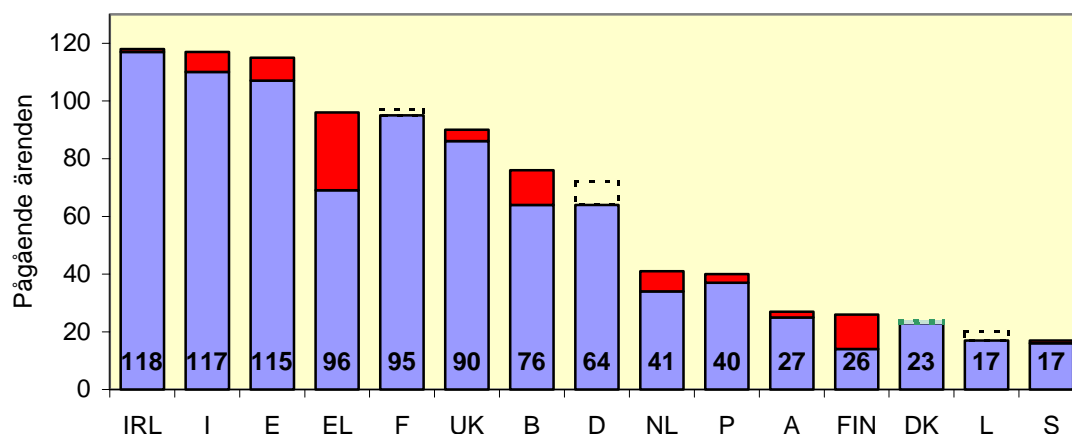
Diagram 14: Endast en tredjedel av alla överträdelseärenden kan lösas snabbt

Anm. Avslutade ärenden per den 28 februari 2003 i procent av det totala antal överträdelseförfaranden som inleddes mellan den 1 juli 2000 och den 30 juni 2002.

I den senaste översynen av strategin för den inre marknaden uppställde kommissionen som mål för medlemsstaterna att de skulle söka minska antalet förfaranden avseende felaktig tillämpning som de är berörda av med 10 % fram till utgången av juni 2003 (se diagram 15). Hittills har resultaten varit nedslående. Elva av medlemsstaterna har till och med fler överträdelseförfaranden än för ett år sedan. Endast Tyskland och Luxemburg har lyckats nå målet.

Diagram 15: Praktiskt taget inga framsteg när det gäller att minska antalet överträdelseärenden på grund av felaktig tillämpning av lagstiftningen

rött = ökning i antalet pågående ärenden sedan februari 2002

streckad linje = färre antal pågående ärenden sedan februari 2002

Anm. Pågående överträdelseärenden som har sin grund i felaktig tillämpning av gemenskapens sekundärrätt (fördragets bestämmelser är alltså undantagna) per den 28 februari 2003 jämfört med den 28 februari 2002. Motsvarande siffror i resultatavla nr 10 är på grund av omarbetning av datauppsättningen inte helt jämförbara.

2. SKATTEHINDER INOM DEN INRE MARKNADEN

Inledning

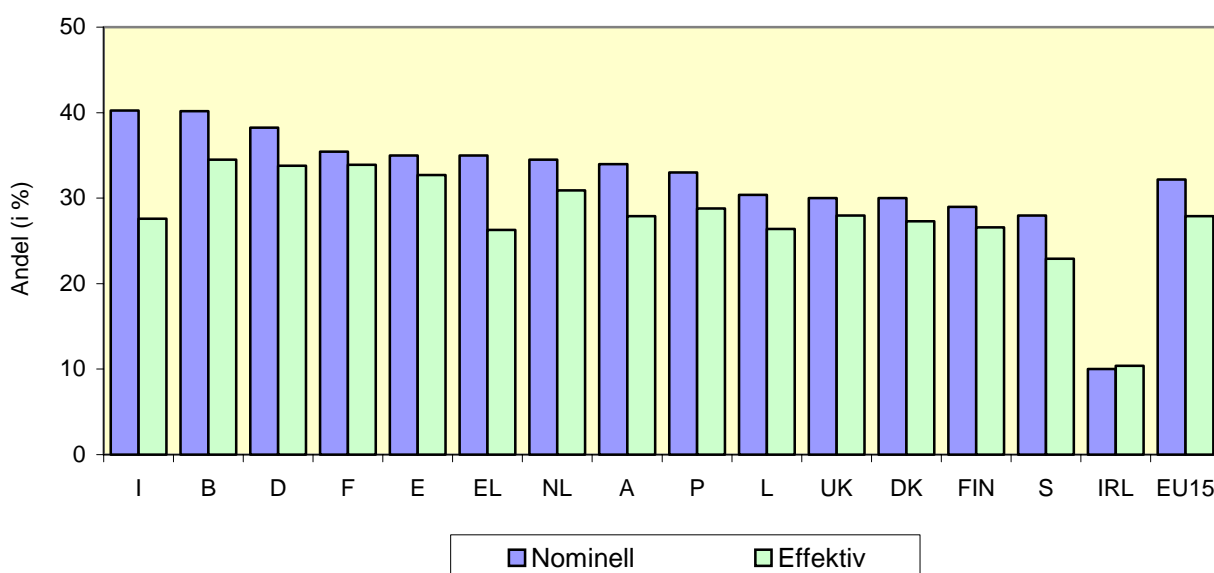
Skattehindren är en väsentlig orsak till den inre marknads otillräckliga resultat. I värsta fall förhindrar de till och med den inre marknaden från att fungera korrekt. Vanligare är dock att de ger upphov till avsevärda och onödiga kostnader för företagen, och alltför ofta är det konsumenterna som i sista hand får betala för de brister som skattehindren för med sig. I denna resultattavla illustreras olika aspekter av problemet genom fyra exempel på berörda områden.

Bolagsbeskattning

Företagen konfronteras idag med femton olika skattesystem på den inre marknaden. Efter utvidgningen kommer antalet att stiga till 25. Under 2001 föreslog kommissionen ett antal riktade åtgärder för att avlägsna vissa enskilda skattehindren, men kom fram till att den enda verkliga lösningen på längre sikt var att införa en konsoliderad skattebas. Företagen skulle då kunna verka över hela den inre marknaden lika lätt som de idag arbetar inom en medlemsstat, genom att de bara skulle ha en enda uppsättning beräkningsregler att följa.

Av diagram 16 framgår att den effektiva skattesatsen* för ett företag som går med vinst på det hela taget bestäms av medlemsstaternas olika nominella skattesatser, och inte de invecklade beräkningar som varje medlemsstat använder för att fastställa den skattepliktiga vinsten eller skattebasen. Generellt sett gäller att ju högre den nominella skattesatsen är, desto högre är den effektiva skattesatsen, och vice versa.

Diagram 16: Obetydliga skillnader mellan nominella och effektiva skattesatser

Källa: Europeiska kommissionen, GD Skatter och tullar. 2002 års genomsnittliga effektiva respektive nominella skattesatser.

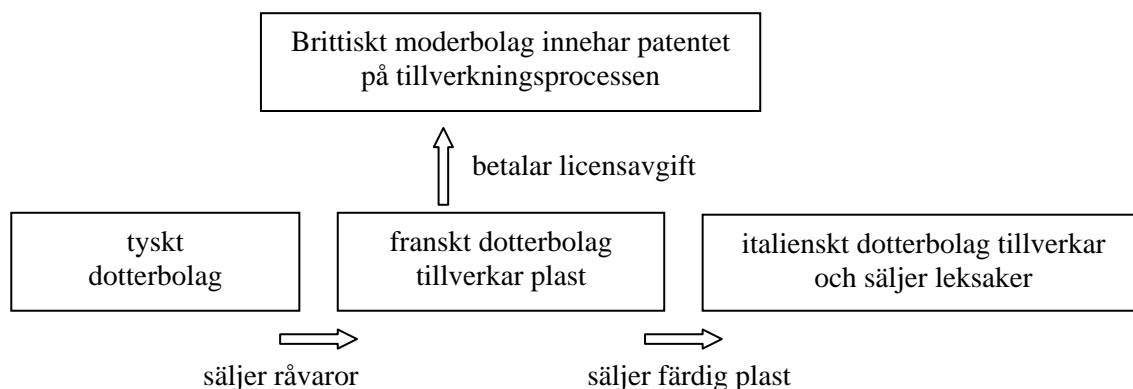
* Den effektiva genomsnittliga skattesatsen är en jämförelse mellan ett investeringsprojekts nuvärde efter respektive före skatt. Det är ett vanligt mått på skillnaderna i reellt skattetryck på företagen mellan olika länder, eftersom det omfattar de kombinerade effekterna av olika nominella

skattesatser och skattebaser samtidigt som det tar hänsyn till skattelättnader, bidrag osv. En ingående redogörelse för den effektiva genomsnittliga skattesatsen och andra metoder finns i kommissionens arbetsdokument "Företagsbeskattning på den inre marknaden" (SEK(2001)1681 från oktober 2001).

En gemensam konsoliderad skattebas för företag med verksamhet över hela EU skulle inte begränsa medlemsstaterna i deras val av skattesats. Det stämmer överens med kommissionens nuvarande inställning, nämligen att skattesatserna är medlemsstaternas sak, och skulle medföra en rad fördelar, t.ex.

- (i) ökad insyn och enklare beslut – det skulle bli lättare för företag att besluta var på den inre marknaden de skulle förlägga sina investeringar samt minska riskerna för att skattesystemet snedvrider besluten,
- (ii) lägre kostnader för efterlevnad av bestämmelserna – de nuvarande femton regelverken skulle ersättas av ett enda,
- (iii) en lösning på det växande problemet med internprissättning som skapar osäkerhet och medför risk för dubbelbeskattning eller utebliven beskattning av näringsverksamhet.

Faktaruta 4: Problemet med internprissättning

För närvarande måste ett företag med verksamhet i flera länder se till att varje transaktion mellan enheterna i de olika medlemsstaterna bokförs till "armlängdspris"¹⁹, så att varje medlemsstat kan beskatta "rätt" belopp och så att företaget inte helt enkelt kan redovisa vinsterna i den stat där skatten är lägst. Av diagrammet ovan framgår att det finns tre belopp som skattemyndigheterna i de berörda medlemsstaterna måste komma överens om, nämligen licensavgiften (Förenade kungariket och Frankrike), råvarupriset (Tyskland och Frankrike) samt priset på den färdiga plasten (Frankrike och Italien). Det finns dock ett antal olika metoder för att fastställa det så kallade armlängdspriset. Inte heller finns det några garantier för att skattemyndigheterna i de olika medlemsstaterna kommer att komma överens om vilket pris som skall gälla eftersom det inte finns ett enda "rätt" svar. Det finns visserligen överenskommelser om hur problemet skall lösas, men hela processen att fastställa rätt pris, ta fram kringdokument och komma överens om hur tvister skall lösas är kostsam och tidskrävande för såväl företag som myndigheter. Inte heller finns det några garantier för att man därigenom undviker dubbelbeskattning eller utebliven beskattning.

Kortsiktig lösning: Kommissionen har inrättat ett gemensamt EU-forum för internprissättning bestående av experter från medlemsstaterna och från näringslivet som skall utarbeta pragmatiska förbättringar av den nuvarande processen med andra medel än lagstiftning. Ett antal möten har redan hållits.²⁰

Långsiktig lösning: Kommissionen är övertygad om att den bästa lösningen är att inrätta en enhetlig konsoliderad skattebas i hela EU och därmed avlägsna behovet att fastställa priser för varje enskild koncernintern transaktion. Det skulle krävas en ny överkommen mekanism för att fastställa hur de enskilda företagens samlade beskattningsunderlag skulle fördelas mellan medlemsstaterna.

Moms

Företagen stöter också på svårigheter på grund av momssystemet. Enligt en studie gjord av kommissionen i november 2000 ansåg 26 % av företagen att svårigheter i samband med momssystemet och momsförfaranden var ett hinder för handeln på den inre

¹⁹ Den så kallade armlängdsprincipen innebär att ett dotterbolag skall betala samma pris som en extern kund.

²⁰ Se http://europa.eu.int:8082/comm/taxation_customs/taxation/company_tax/transfer_pricing.htm.

marknaden. Av en annan studie från september 2001 framgick att momsinsbetalningar och momsåterbäring rankades som den tredje mest kostsamma bördan för företagen när det gäller lagstiftning.²¹ De femton medlemsstaternas vitt skilda och invecklade momsbestämmelser samt svårigheterna att få momsåterbäring från utlandet är ett verkligt hinder för gränsöverskridande verksamhet.

Kommissionen utreder för närvarande möjligheten att förenkla och modernisera momsbestämmelserna. Vid sidan av tekniska diskussioner med medlemsstaterna genomför den ett samråd med allmänheten om möjliga förbättringar. Förhoppningsvis kommer ett förslag att kunna läggas fram under 2004.

Motorfordon

Flera resultattavlor för den inre marknaden har visat att stora prisskillnader på varor är ett tecken på att den inre marknaden inte fungerar som den borde.

Att köpa bil

Om man tar personbilar som exempel ser man tydligt i diagram 17 att konsumenterna i EU får betala mycket olika priser på olika nationella marknader för i stort sett samma produkt.

Diagram 17: Fortfarande stora prisskillnader före skatt för nya bilar

	A	B	D	DK	E	EL	F	FIN	I	IRL	L	NL	P	S	UK
Ford Fiesta	119	112	126	102	103	104	107	111	103	113	112	103	100	114	121
VW Golf	121	124	132	102	125	103	121	100	126	111	132	123	121	122	126
Peugeot 307	120	116	123	89	109	100	119	109	117	103	116	112	110	105	130
Opel Vectra	114	123	114	122	100	105	114	107	120	112	123	110	117	119	122

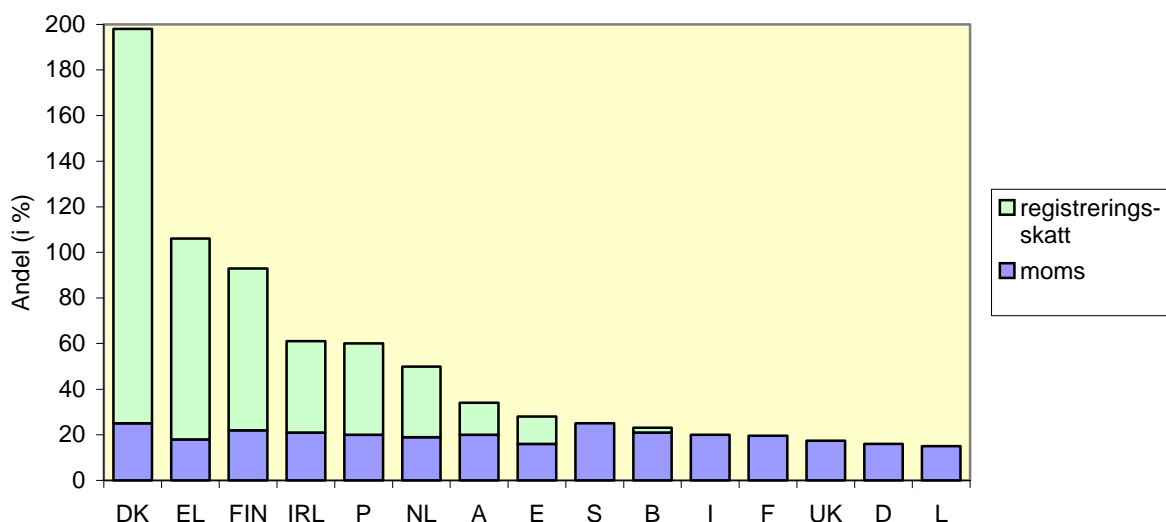
Källa: Europeiska kommissionen, GD Konkurrens. Indexvärdet: lägsta pris i euroområdet (per den 1 november 2002) exkl. skatter och avgifter = 100 (justeringar har gjorts för skillnader i standardutrustning). Se http://europa.eu.int/comm/competition/car_sector/price_diffs/

Dessa skillnader hänger framför allt samman med två faktorer, nämligen medlemsstaternas skattepolitik och tillverkarnas prissättningsstrategier. Av diagram 18 framgår skillnaderna i beskattning tydligt (såväl i fråga om registreringsskatt som moms). De stora skillnaderna i beskattning mellan olika medlemsstater gör att tillverkarna sätter olika priser på fordonen före skatt i olika medlemsstater. Priserna före skatt är till exempel i regel högre i medlemsstater som inte har någon registreringsskatt, eller där registreringsskatten är låg, och vice versa. Detsamma gäller för momsen. Fordonsindustrin kan väga in skattenivån vid prissättningen före skatt eftersom detaljhandeln över gränserna på den inre marknaden hittills inte varit särskilt omfattande. Denna situation lär

²¹ Se resultattavlan för den inre marknaden nr 9.

emellertid ändras till följd av kommissionens reform av konkurrensbestämmelserna för fordonsförsäljning och fordonservice. Dessa nya regler som infördes i oktober 2002 borde underlätta sådan handel över gränserna. För konsumenten kan det vara intressant att importera en bil för eget bruk från en medlemsstat med höga skatter, eftersom han eller hon då kan betala det lägre priset före skatt och därefter skatten i den egna medlemsstaten, vilket ger ett lägre totalpris.

Diagram 18: Jättelika skillnader i fordonsbeskattning

Källa: ACEA Tax Guide 2002. Registreringsskatt och moms i procent av fordonspriset före skatt för en personbil med en motor på 2000 cc.

Allt eftersom fler konsumenter utnyttjar denna möjlighet på den inre marknaden börjar tillverkarnas priser före skatt i olika medlemsstater att närma sig varandra, och en del av de överdrivna prisskillnaderna borde försvinna. Så länge som den andra faktorn kvarstår – dvs. de stora skillnaderna i beskattning på den inre marknaden – kommer vissa prisskillnader dock att bestå. Förhoppningsvis kommer medlemsstaterna att göra vad som krävs och närma sig varandra när det gäller beskattning av motorfordon.

Att föra med sig en bil till en annan medlemsstat

Ett annat exempel på problem inom den inre marknaden uppstår när man vill föra med sig en bil till en annan medlemsstat, antingen för att bilägaren flyttar från en medlemsstat till en annan eller för att han eller hon köper en begagnad bil i en annan medlemsstat. Olika skattesystem och administrativa problem skapar bristande insyn och större kostnader för konsumenten. Inte nog med att konsumenten i slutändan kanske måste betala skatt två gånger (i form av ännu en registrerings-skatt) – hela processen är dessutom ofta mycket invecklad, och det är svårt för konsumenterna i EU att få tag på begriplig information. Skatterna är inte den enda orsaken till problemet, men de har stor betydelse. Registrerings-skatten är en av bovarna i dramat, och kommissionen har föreslagit²² att registrerings-skatten bör sänkas successivt för att läggas på en låg nivå och därefter helst tas bort helt under en övergångsperiod på mellan fem och tio år. Istället bör

²² Beskattning av personbilar i Europeiska unionen – möjligheter till åtgärder på nationell nivå och på gemenskapsnivå (SEK(2002) 858 – KOM(2002) 431 slutlig).

medlemsstaterna öka sina inkomster från bilägarna genom högre årlig vägtrafikskatt och bränsleskatt. Det kommer då att bli lättare att föra med sig en bil till en annan medlemsstat, och eftersom registreringskatten påverkar nybilspriset bör det dessutom få positiva effekter för tillnärmningen av fordonpriserna.

Beskattning av pensioner

Att avlägsna skattehinder som ligger i vägen för tillhandahållandet av tjänstepensioner över gränserna är en prioritet för kommissionen. Många medlemsstater behandlar inte utländska pensionsfonder på samma sätt som de inhemska, t.ex. genom att pensionspremier till inhemska pensionsfonder är avdragsgilla till skillnad från premier till utländska fonder. Att inte bevilja mobila arbetstagare skatteavdrag för pensionspremier till deras ursprungliga pensionssystem begränsar deras fria rörlighet. Dessutom begränsar den diskriminerande beskattningen pensionsfondernas möjlighet att utnyttja rätten att tillhandahålla tjänster. Vidare har företag som är etablerade i flera olika medlemsstater inte rätt att sammanföra sina tjänstepensioner till ett enda system som är gemensamt för alla företags anställda i EU. Om en sådan centralisering var möjlig skulle det ge företagen betydande stordriftsfördelar och minska de administrativa kostnaderna avsevärt.

Efter den rättsliga analysen i meddelandet om pensionsbeskattning av den 19 april 2001²³ har kommissionen granskat de invecklade nationella skattebestämmelserna för premier till tjänstepensionssystem. Till följd av denna granskning översände kommissionen den 5 februari 2003 ett motiverat yttrande till Danmark enligt artikel 226 i EG-fördraget och uppmanade landet att ändra sin skattelagstiftning och behandla pensionspremier till pensionsfonder i andra medlemsstater på samma sätt som premier till inhemska pensionsfonder. Samtidigt inledde kommissionen överträdelseförfaranden mot Belgien, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal, som har liknande bestämmelser. Kommissionen fortsätter sin granskning av nationell rätt, och fler överträdelseförfaranden kan komma att inledas. Att Finlands regler för pensionsbeskattning bröt mot EG-rätten konstaterades redan i *Danner*-målet, som avgjordes av EG-domstolen den 3 oktober 2002 (mål C-136/00). Den svenska skattelagstiftningen för pensioner håller nu också på att behandlas av EG-domstolen för ett förhandsavgörande (*Skandia/Ramstedt*, mål C-422/01).

Slutsats

Exemplen ovan från fyra vitt skilda områden – bolagsbeskattning, mervärdesskatt, beskattning av motorfordon samt pensionsbeskattning – visar hur olika skattesatser, skatteunderlag och skattesystem kan hindra den inre marknaden från att fungera. Såväl företag som konsumenter blir lidande, och förvaltningarna själva drar på sig onödiga kostnader och kan förlora skatteintäkter. Hindren lär bara bli ännu större när EU växer till att omfatta 25 länder och 25 skattesystem. Kommissionen håller fast vid sin ståndpunkt: man måste försöka avlägsna hindren och förbättra den inre marknads funktion, vilket skall göras – såsom exemplen visar – genom en rad olika politiska instrument.

²³ KOM(2001) 214, EGT C 165, 8.6.2001, s. 4.

3. BETYDLIGT LÄGRE PRISER I DE NYA MEDLEMSSTATERNA

I maj nästa år kommer EU att genomgå sin största utvidgning någonsin, såväl i fråga om omfattning som mångfald. 75 miljoner nya medborgare, från tio anslutande länder, kommer att skapa världens största inre marknad i köpkraft räknat.

Denna utvidgning är en stor utmaning för den inre marknaden, men den rymmer också stora möjligheter. På makroekonomisk nivå kan utvidgningen leda till ökad handel, tillväxt och sysselsättning²⁴. Medborgarna kommer att dra nytta av nya arbetsmöjligheter och ökad konkurrens vilket kommer att ge ett större urval av bättre och billigare varor. Företagen kommer att få nya marknader att utforska.

Denna utvidgning är anmärkningsvärd för sin storlek – men det finns också många andra viktiga aspekter, till exempel i fråga om priser:

- De flesta anslutande länderna har en mycket låg prisnivå i förhållande till de nuvarande medlemsstaterna. Vid Portugals och Spaniens anslutning 1986 var dessa bägge länders prisnivåer 60 % respektive 72 % av EU-12-genomsnittet²⁵. Hälften av de nya medlemsstaterna har en prisnivå som ligger under 50 % av genomsnittet för EU-15.
- Medlemsstater med mycket höga prisnivåer ligger geografiskt nära medlemsstater med mycket låga prisnivåer. De baltiska länderna ligger till exempel nära de skandinaviska länderna, som för närvarande har bland de högsta priserna i EU. Tyskland, som har en prisnivå nära genomsnittet i EU, kommer att få två nya EU-grannar med priser som är hälften av de tyska.

Denna resultattavla är inriktad på prisskillnaderna mellan de tio anslutande länderna och EU-15. Jämförelser görs även med tidigare utvidgningar.

Hur stora är prisskillnaderna mellan de anslutande länderna och EU-15?

De tio nya medlemsstater som kommer att ansluta sig till EU nästa år kommer samtliga att ha prisnivåer för varor och tjänster som ligger betydligt under genomsnittet för EU-15. Deras genomsnittliga prisnivå är endast 54 % av EU-genomsnittet²⁶.

Malta och Cypern har en särställning bland de anslutande länderna eftersom deras inkomster och prisnivåer liknar Portugals, Spaniens och Italiens. Av diagram 19 framgår

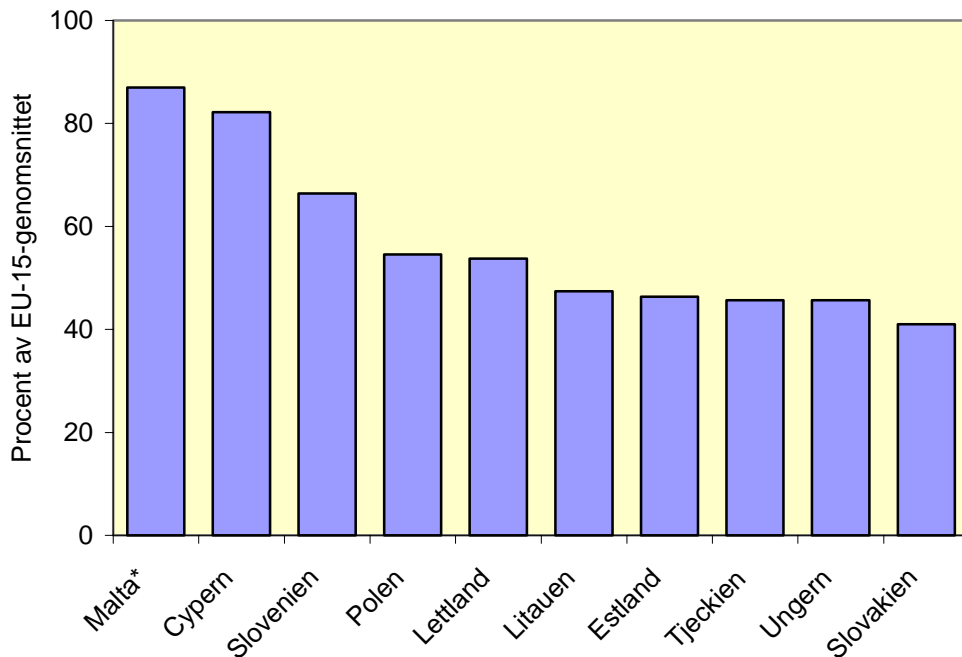
²⁴ Se *The economic impact of enlargement*, Europeiska kommissionen / Generaldirektoratet för ekonomi och finans, *Enlargement Papers No. 4*, juni 2001, som finns på följande adress:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/enlargement_papers/enlargementpapers04_en.htm

²⁵ Privat konsumtion 1985. Källa för samtliga prisuppgifter i detta kapitel: Eurostat (uppgifter om köpkraftsparitet).

²⁶ Ovägt genomsnitt för prisnivån för privat konsumtion 2000. Privat konsumtion omfattar alla varor och tjänster som människor köper.

att deras aggregerade prisnivå är betydligt högre än i de övriga anslutande länderna, men att den fortfarande ligger ca 20 % under genomsnittet för EU-15.

Diagram 19: Priser på varor och tjänster i de nya medlemsstaterna ligger långt under genomsnittet för EU-15

Källa: Eurostat. Siffrorna anger prisnivåerna för varor och tjänster (privat konsumtion, 2000) i de nya medlemsstaterna jämfört med genomsnittet för EU-15 (genomsnittet för EU-15 = 100).
* 1999 års priser för Malta.

En andra grupp länder – Lettland, Polen och Slovenien – har en prisnivå som ligger något över 50 % av genomsnittet för EU-15, men som fortfarande ligger långt under den EU-medlemsstat som har den lägsta aggregerade prisnivån (Portugal). De resterande fem länderna har relativt lika prisnivåer – mellan 40 och 50 % av den genomsnittliga prisnivån i EU-15.

Vid internationella prisjämförelser är det vanligt att man finner ett nära samband mellan prisnivåer och inkomstnivåer. De lägre prisnivåerna i de anslutande länderna är mycket riktigt delvis en följd av de lägre inkomsterna i dessa länder.

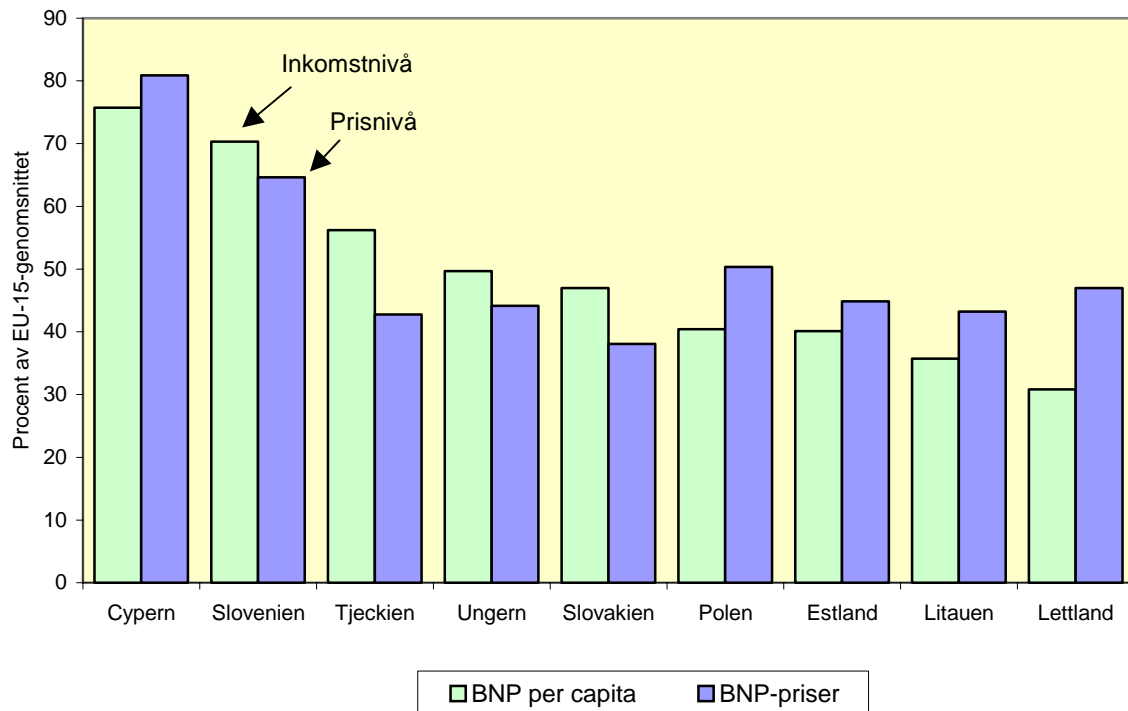
Skillnader i inkomster mellan de anslutande länderna kan dock inte förklara alla prisskillnader länderna emellan (se diagram 20). Ungern, Tjeckien, Slovenien och Slovakien tycks samtliga ha låga priser i förhållande till inkomsterna. Cypern, Polen, Estland, Litauen och Lettland däremot tycks ha höga priser i förhållande till inkomsterna.

Detta tyder på att det finns andra faktorer som skapar prisskillnader – t.ex. skillnader i marknadsstruktur, konkurrensen inom näringslivet, skillnader i detaljhandels struktur, smak osv.²⁷ Av diagram 20 framgår därför att även om prisskillnaderna inte är så stora

²⁷ Mer information om faktorer som kan förklara internationella prisskillnader finns i resultattavla nr 10.

mellan flera av de nya medlemsstaterna kan de ekonomiska strukturerna i de anslutande länderna ändå vara tämligen olika.

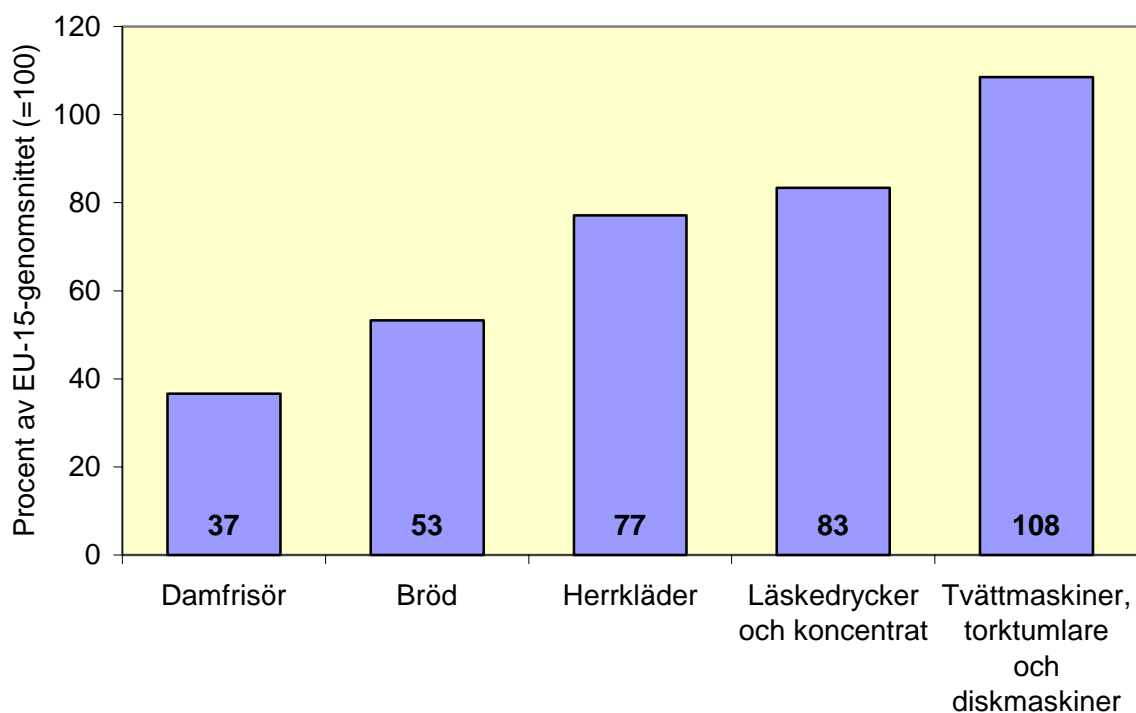
Diagram 20: Skillnader i inkomstnivåer kan endast förklara vissa av prisskillnaderna

Källa: Beräkningar gjorda av Eurostat och GD Inre marknaden. I diagrammet jämförs inkomstnivåer (BNP per capita i köpkraftsstandard, EU-15 = 100) med aggregerade prisnivåer (BNP-prisnivå, EU-15 = 100) för 2000. Inga uppgifter finns att tillgå för Malta för år 2000.

Den låga aggregerade prisnivån i de anslutande länderna förefaller till största delen kunna förklaras av ländernas relativt låga löner och hyror. Produkter som huvudsakligen framställts av lokal arbetskraft och tillverkats i de nya medlemsstaterna har således betydligt lägre priser, medan priserna på produktgrupper där många varor är importerade ligger nära priserna i EU (se diagram 21).

Diagram 21: Priserna på läskedrycker i de anslutande länderna ligger nära genomsnittet i EU-15, medan tjänster fortfarande är betydligt billigare

Källa: Beräkningar gjorda av Eurostat och GD Inre marknaden.

Ett stort antal tjänster, t.ex. frisörer, har mycket låga priser jämfört med de nuvarande EU-länderna. Andra exempel är reparationer, hälso- och sjukvård, utbildning och vissa försäkringar. I många av de nya länderna är priserna på dessa tjänster endast en tredjedel av prisnivån i EU.

Livsmedel är också mycket billigare i de anslutande länderna. Olika slags kött, bröd, mjöl, smör m.m. kostar i regel bara hälften så mycket som i de nuvarande medlemsstaterna. Noteras bör dock än en gång att det är stora skillnader mellan olika anslutande länder. Priset på mjöl och andra sädeslag är till exempel högre i Cypern än i Nederländerna (som är billigast i EU på dessa varor), medan priset i Tjeckien endast är en tredjedel av EU-genomsnittet.

Priset på möbler, kläder och skor är i de anslutande länderna i genomsnitt 75 % av EU-15-genomsnittet. I flera av de nya medlemsstaterna ligger priserna således nära EU-ländernas priser.

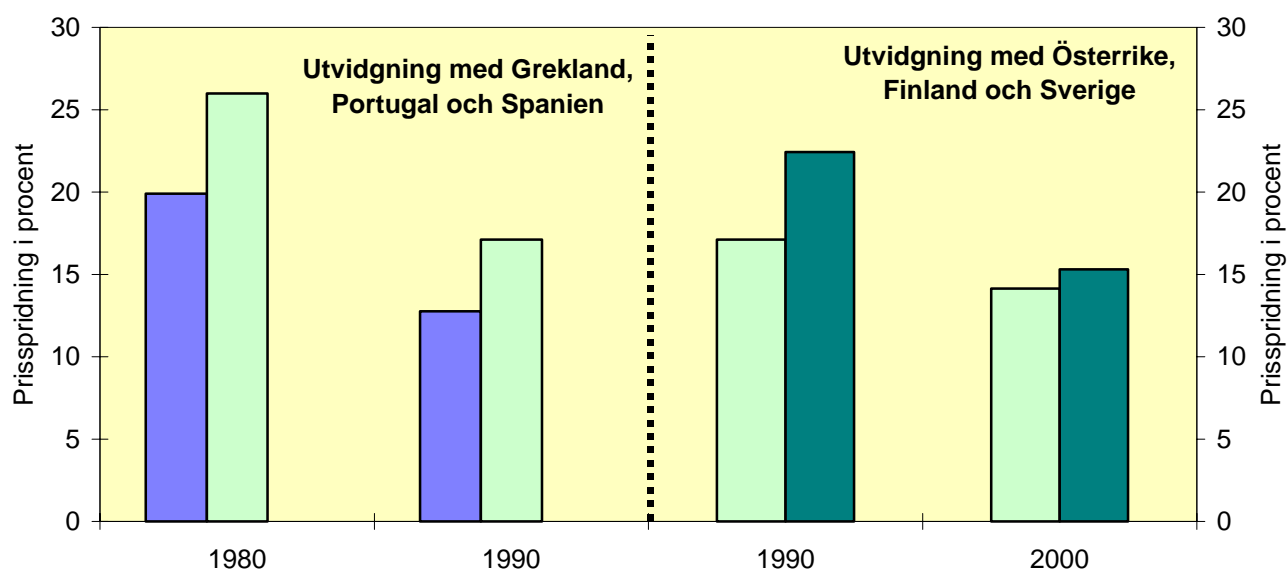
Priset på läskedrycker ligger i vissa av de nya medlemsstaterna över genomsnittet i EU-15, och för viss konsumentelektronik och vissa vitvaror, till exempel tvättmaskiner, torktumlare och diskmaskiner, är genomsnittspriset i de anslutande länderna till och med högre än genomsnittet i EU-15.

Vad kan hända när de nya medlemsstaterna ansluter sig?

Graden av priskonvergens mellan EU:s medlemsstater och de anslutande länderna ger en viktig fingervisning om hur långt man har kommit i integrationen av marknaderna.

Erfarenheter från tidigare utvidgningar visar att upphämtningen börjar mycket snabbt – ofta till och med innan själva utvidgningen har ägt rum. Diagram 22 visar att prisskillnaderna vid de senaste utvidgningarna avtog efter utvidgningen och att detta till stor del berodde på de nya medlemsstaternas strävan efter konvergens.

Diagram 22: Historien visar att nya medlemsstater utvecklar sig i riktning mot de gamla medlemsstaterna

Källa: Eurostats och GD MARKT:s beräkningar.

Så snart de anslutande länderna blivit en del av EU kommer de att fortsätta närma sig levnadsstandarden i EU-15. Löner och inkomster kommer att öka allteftersom länderna blir rikare och det kommer givetvis att smitta av sig på priserna, särskilt på varor och tjänster som inte kan handlas över gränserna. De stora skillnaderna mellan nya och gamla medlemsstater i priset på tjänster som beskrivs i föregående avsnitt kommer således troligtvis att minska med tiden.

Utvidgningen kan till och med medföra att priserna på vissa sådana varor och tjänster som kan handlas över gränserna pressas nedåt i de nya medlemsstaterna. En effektivare ekonomisk struktur i de nya medlemsstaterna kan leda till lägre priser inom vissa sektorer. Erfarenheterna från liberaliseringen av telekommunikationssektorn i EU-15 visar att konkurrens kan leda till lägre priser för konsumenterna. I det sammanhanget spelar den inre marknaden en viktig roll inte bara genom att konkurrensen stimuleras, utan också genom att gränsöverskridande investeringar och utbyte av know-how underlättas.

Det finns således all anledning att tro att denna utvidgning kommer att följa i samma fotspår som tidigare utvidgningar och leda till priskonvergens. För de tio nya medlemsstater som kommer att ansluta sig nästa år förefaller faktiskt priskonvergens redan ha börjat. För närvarande finns bara uppgifter för tre år att tillgå för de nya medlemsstaterna²⁸. Det är därför alltför tidigt att dra några slutgiltiga slutsatser. Från 1999

²⁸ 2001 års uppgifter är preliminära.

till 2001 har emellertid prisspridningen i EU-25 reducerats från 27,2 % till 25,6 %. Under samma period har prisspridningen i EU-15 varit stabil. Att klyftan minskat förefaller därför vara ett resultat av att konvergensprocessen har startat i de nya medlemsstaterna.